

BLAHOŽELÁME

Univ. Prof. PhDr. Jozef Kuric, DrSc. 85 ročný

Naozaj, nie je jednoduché na tomto limitovanom priestore sa stručne vyjadriť k celoživotnej ceste nášho jubilanta, a to nielen preto, že je naplnená imponujúcim počtom rokov, ale aj pozoruhodným životným osudom. Narodil sa 30. 05. 1926; patrí teda medzi tých ešte žijúcich psychológov, ktorí sú nielen pamätníkmi, ale aj zaslúžilými tvorcom profesijného etablovania sa psychológie u nás.

Stručné biografické údaje mi pomáhajú nielen orientovať sa v niektorých významných míľnikoch jeho životnej cesty, ale prostredníctvom nich čo to aj poodhaliť z utvárania ľudskej i profesnej stránky jeho osobnosti. Ako 6-ročnému mu zomrela matka a ako najmladšieho z troch súrodencov ho vychovával iba otec. Detstvo polosiroty v skromných podmienkach na osamelých lazoch v oblasti Detvy spôsobilo, že do školy sa dostal až 13-ročný, pričom musel dochádzať po poľných cestách peši takmer 9 kilometrov. To, že v priebehu jedného roka sa mu podarilo postupne absolvovať päť ročníkov ľudskej školy, poukazuje na niektoré, pre neho už teraz, charakteristické vlastnosti: skromnosť, svedomosť, vytrvalosť, cieľavedomosť, a najmä pracovitosť.

Pravdepodobne boli to aj špecifické podmienky neľahkého detstva jubilanta, pod vplyvom ktorých sa orientoval na psychológiu dieťaťa a mládeže. Nie je teda náhodné, že v rokoch 1948 – 1952 študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského ako hlavný odbor psychológiu. Na základe tohto štúdia mu bol po obhajobe a štátnej záverečnej skúške (1952) priznaný titul doktor filozofie (PhDr.) Na docenta sa habilitoval v odbore vývinovej psychológie (1964). Vedeckú hodnosť kandidáta psychologických vied (CSc.) získal na Ústave experimentálnej psychológie SAV v Bratislave (1966). Profesúru zo psychológie (1977) a vedeckú hodnosť doktor psychologických vied (DrSc.) získal na FF Univerzity Karlovej v Prahe (1987). Z jeho generácie poznám iba málo absolventov psychológie, ktorí hneď od začiatku svojej profesijnej kariéry sa vedeli tak povediac presne trafiť do svojej vedeckej špecializácie a zostať jej trvale verným, ako je to v prípade nášho jubilanta.

Profesijno-zamestnanecký vývin jubilanta možno rozčleniť do troch charakteristických období. V prvom (od r. 1952 až do 1977) pracoval na Pedagogickej fakulte UK (a jej prechodných reorganizačných útvaroch) v Bratislave a v Trnave. Tu organizoval a viedol Katedru psychológie a pôsobil aj v akademických funkciách. V druhom období (od r. 1977 až do r. 1991) pôsobil ako profesor, vedúci katedry psychológie a v akademických funkciách na Filozofickej fakulte MU v Brne. Vtedy vo funkcii predsedu a člena habilitačných a inauguračných komisií zabezpečoval celý rad habilitácií docentov a inauguraácií profesorov psychológie pre uchádzačov z celého bývalého Československa. V treťom období (od r. 1991 až do r. 2006), teda po odchode do dôchodku pracoval ako profesor najskôr na Pedagogickej fakulte VŠP v Nitre a neskôr, po jej reorganizácii na Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva UKF. Tu prednášal ontogenetickú psychológiu a gerontopsychológiu.

Na všetkých pracoviskách uskutočňoval psychologické výskumy, viedol doktorandov, garantoval docentské habilitácie a profesorské inaugurácie a spravidla bol aj členom vedeckých rád fakúlt a univerzít. Určitý čas pôsobil ako externý vysokoškolský učiteľ aj na našej Katedre psychológie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity. Vtedy, ako vedúci tejto katedry, mal som možnosť bezprostredne pozorovať jeho prácu so študentmi. Vyznačovala sa úctou k mladému človeku, empatiou, a najmä vzťahom dôvery. Poslucháči oceňovali, že v edukácii nekládol ani tak dôraz na pamäťové osvojenie poznatkov, ale skôr na ich formatívny vplyv.

Životné dielo prof. Kurica sa však nevyčerpáva iba pedagogickou činnosťou, ale aj rozsiahlou odbornou a vedeckou tvorbou v oblasti ontogenetickej psychológie. K jeho najznámejším monografickým dielam patria: Poznajte svoje dieťa, Rodičom o deťoch, O sebvýchove mladého človeka, Ontogenetická psychológia, Psychológia vnímania maliarskych a výtvarných diel. Jasná štylizácia, logické usporiadanie textu a pre jubilanta charakteristická spôsobilosť aj jednoduchou vetou, ba i výstižným slovom vyjadriť podstatu riešenej problematiky boli predpokladom širokej komunikatívnosti jeho diel aj v laickej verejnosti. Nie náhodou jeho knižné práce boli opakovane vydávané nielen na Slovensku, ale i v Českej republike.

Keďže prof. Kurica som mal možnosť poznať aj z osobných stretnutí sa s ním v súkromí, natrvalo v mojej pamäti zostali i niektoré dosiaľ nespomínané výrazné črty osobnosti jubilanta. Patrí k nim napr. zmysel pre jemný humor, ktorý v rovine ridendo dicere verum neraz vyúsťoval do pôsobivých a iba jemu príznačných zriek múdrosti, či aforizmov. Inou charakteristickou osobnou črtou jubilanta je autoregulácia, a najmä cieľavedomosť. Možno povedať, že pôsobenie každej významnej životnej skutočnosti sa spravidla následne prejavilo v jeho tvorivej činnosti. Ak si pripomenieme, že je rodiskom prof. Kurica je malebná krajina v oblasti Detvy, s nádhernou prírodnou scenériou a navyše i folklórom, potom nás neprekvapí, keď prezradím, že jubilant vo svojom súkromí je úspešne aktívny aj vo viacerých výtvarných činnostiach, napr. v drevorezbe, a najmä v maliarstve. Alebo ak si pripomenieme, že popri štúdiu psychológie na FF UK študoval ako vedľajší odbor aj dejiny výtvarných umení a estetiku, nemôže nás prekvapiť, že svoju publikačnú činnosť završuje už spomínanou monografiou o psychológii vnímania maliarskych a výtvarných diel.

85 rokov je aj nástup do dlhovekosti, je teda významným darom v živote každého človeka. Je to obdobie, v ktorom človek spravidla skôr bilancuje minulosť, než projektuje budúcnosť. Pre psychológa typu prof. Kurica je to však aj obdobie osobného obohacovania sa o nové zážitky a skúsenosti. Neprekvapilo by nás preto, keby práve tieto nové skúsenosti boli pre nášho jubilanta inšpiráciou pre rozširovanie doterajšieho fondu poznatkov napr. z oblasti gerontopsycho-lógie. To, že prof. Kuric aj po odchode do dôchodku ostáva v kontakte so svojimi bývalými pracoviskami (zastávaním rozličných funkcií), je príslubom, že z jeho pera môžeme očakávať ďalšie originálne psychologické práce. Teda ad multos annos, milý Jožko!

Ján Grác